

2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (skr. 2012/13:43) samt en motion som väckts med anledning av skrivelsen. I skrivelsen redogör regeringen för tillämpningen av lagen samt för utvecklingen av den internationella terrorismen och för Sveriges medverkan i det internationella arbetet mot terrorism.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motionen.

I ärendet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Skrivelsen	5
Lagen om särskild utlänningskontroll	5
Reservation	8
Lagen om särskild utlänningskontroll, punkt 2 (SD)	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Skrivelsen	10
Följdmotionen	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Skrivelsen**

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:43 till handlingarna.

2. **Lagen om särskild utlänningskontroll**

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ju5 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1–5.

Reservation (SD)

Stockholm den 17 januari 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund.

Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 återfinns de i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Parlamentarisk kontroll av regeringens tillämpning av bestämmelserna utövas genom att regeringen årligen lämnar en skrivelse till riksdagen.

Med anledning av skrivelsen har en motion väckts. Förslagen i motionen återfinns i bilaga 1.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll under tiden fr.o.m. den 1 juli 2011 t.o.m. den 30 juni 2012 och för utvecklingen av den internationella terrorismen under samma period.

Regeringen har under den aktuella perioden fattat ett beslut med stöd av lagen. Beslutet innebar avslag på ett överklagande av ett beslut om utvisning.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:43 till handlingarna.

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll (skr. 2012/13:43). Skrivelsen omfattar perioden fr.o.m. den 1 juli 2011 till och med den 30 juni 2012. Till grund för skrivelsen ligger ett underlag från Säkerhetspolisen (dnr Ju2012/479/L4).

I skrivelsen redogör regeringen för att den under den aktuella perioden fattat ett beslut med stöd av lagen. Beslutet innebar avslag på ett överklagande av ett beslut om utvisning.

I skrivelsen redovisar regeringen även sin syn på utvecklingen av den internationella terrorismen. Regeringen anför bl.a. att förmågan att utföra storskaliga attentat, dvs. planera, förvärva kunskap och vapen och vidta andra liknande åtgärder, har minskat något de senaste åren, bl.a. som resultat av ökat globalt samarbete och effektivare bekämpning av terrorism. Den minskade förmågan att genomföra storskaliga attentat har lett till en förändring i taktik. Aktörer inspirerade av nätverket al-Qaida försöker i dag ofta genomföra mindre, mer begränsade attentat och de personer som är involverade har generellt sett mindre träning och erfarenhet. Regeringen pekar på att hotnivån när det gäller terrorism i Sverige höjdes hösten 2010 från lågt till förhöjt hot, dvs. från två till tre på en femgradig skala. Regeringen anför att det förekommer fortsatt terroristrelaterade aktiviteter med bäring på Sverige som föranleder en höjd hotnivå, varför denna bedömning kvarstår (november 2012).

Skrivelsen innehåller även en redogörelse för Sveriges medverkan i det internationella arbetet mot terrorism.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Lagen om särskild utlänningskontroll

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motionsyrkanden om ändringar i lagen om särskild utlänningskontroll.

Jämför reservation (SD).

Motionen

I motion 2012/13:Ju5 av Kent Ekeröth (SD) begärs att lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ändras så att personer som dömts till utvisning i regel alltid ska utvisas (yrkande 1). I första hand ska dessa personer utvisas till sitt ursprungsland. I andra hand, om det föreligger verkställighetshinder, ska regeringen se till att upprätta avtal med tredjeland dit personerna kan utvisas med stöd av lagen. I sista hand ska personerna hållas i förvar tills de antingen kan utvisas eller, under polisens översyn, självmant lämnar landet. I yrkande 2 anförs att samtliga som döms till utvisning som huvudregel ska hållas i förvar medan de inväntar verkställighet av utvisningsbeslutet. I yrkande 3 begärs att det undantag från straff i vissa fall som stadgas i 24 § lagen om särskild utlänningskontroll upphävs. Motionären framför i yrkande 4 ett yrkande om biometrisk registrering av utvisningsdömda. Enligt motionären ska den som döms till utvisning med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll registrera sina fingeravtryck, sitt dna och fotografi i en databas mot vilken samtliga som söker uppehållstillstånd, medborgarskap, asyl eller liknande i Sverige ska kontrolleras. Slutligen anför motionären i yrkande 5 att utvisning med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska gälla på livstid.

Bakgrund

Det följer av lagen om särskild utlänningskontroll att en utlänning ska kunna utvisas med hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att personen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Lagen kan även användas om brottsligheten riktar sig mot ett annat land än Sverige. Om utvisning inte kan verkställas på grund av att det t.ex. finns risk för dödsstraff eller tortyr i landet personen ska utvisas till ska antingen utvisningen skjutas upp eller personen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Medan personen lever kvar i landet kommer en viss kontroll i fråna brottsbekämpande myndigheter att kunna utföras, t.ex. husrannsakan eller att personen i fråga ges anmälningsplikt vissa tidpunkter vid polisstation.

Utskottet har tidigare tagit ställning till liknande motionsyrkanden som de nu aktuella, senast våren 2012. Utskottet ansåg då att bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda och avstyrkte yrkandena (bet. 2011/12:JuU18 s. 6). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2011/12:137).

Utskottets ställningstagande

Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Reglerna syftade till att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in eller stanna kvar i Sverige och att skapa utrymme för kontroll i de fall

dessas personer av asylrättsliga skäl ändå måste beredas en fristad här i landet. Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 återfinns de i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll (prop. 1990/91:118, bet. 1990/91:JuU20). I motion Ju5 begärs ändringar av lagen. Utskottet anser alltjämt att bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda och avstyrker därför samtliga yrkanden i motion Ju5.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Lagen om särskild utlänningskontroll, punkt 2 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ju5 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Jag vill, mot bakgrund av vad som anförs i skrivelsen om förhöjd hotnivå och om hur våldsfrämjande islamistiska extremister i Sverige och utomlands i högre grad än tidigare har pekat ut Sverige som legitimt mål för attentat, framhålla att jag anser att det är anmärkningsvärt att lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll inte använts vid fler tillfällen än två de senaste fem åren.

Enligt min uppfattning är det uppenbart att lagen om särskild utlänningskontroll måste göras skarpare så att all utländsk terroristverksamhet i Sverige upphör. Nolltolerans ska gälla mot alla planer på attentat mot oskyldiga medborgare. Följande ändringar bör därför göras. För det första ska lagen användas till att utvisa dem som faller under den i samtliga fall den är tillämplig. I 10 § anges att utlänningar inte får utvisas med stöd av lagen om det finns verkställighetshinder såsom risk för tortyr eller dödsstraff i landet dit personen ska utvisas. Detta bör förändras och regeringen bör återkomma med ett förslag som i stället gör gällande att personer som dömts till utvisning i regel alltid ska utvisas. I första hand ska dessa personer utvisas till sitt ursprungsland. I andra hand, om det föreligger verkställighetshinder, ska regeringen se till att upprätta avtal med tredjeland dit personer kan utvisas med stöd av lagen. I sista hand ska personerna hållas i förvar tills att de antingen kan utvisas eller, under polisens översyn, självamant lämnar landet.

Vidare anser jag att förvar ska gälla som huvudregel för samtliga som dömts till utvisning med stöd av lagen medan de inväntar verkställighet. Detta bör vara den naturliga gången eftersom personerna döms för att de anses utgöra en risk mot rikets säkerhet eller kan befaras medverka vid

terroristbrott. De dömda ska alltså inte ha möjlighet att röra sig i samhället utan ska hållas inlåsta till dess att utvisningen kan verkställas. Den särskilda regleringen i lagens 8 § avseende personer under 18 år bör upphävas.

Vidare anser jag att undantaget i 24 §, där det stadgas att en tidigare utvisad utlänning ska undgå straff om denne har återvänt till Sverige på grund av förföljelse trots att denne tidigare utvisats, ska tas bort. Har utlänningen fått ett utvisningsbeslut ska denne också straffas om han eller hon uppehåller sig i Sverige. Att medge detta undantag när det finns hundratals andra länder att söka sig till är enligt min uppfattning inte rimligt.

De som döms till utvisning med stöd av lagen ska enligt min uppfattning också registrera sina fingeravtryck, sitt dna och fotografi i en databas mot vilken samtliga som i Sverige söker uppehållstillstånd, medborgarskap, asyl eller annat ska kontrolleras. Detta är viktigt för att kunna kontrollera att tidigare utvisningsdömda som hotar landet inte ska kunna komma hit under falska identiteter.

Slutligen ska all utvisning med stöd av lagen utgöra ett livstidsförbud mot att återvända till Sverige.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:43 2012 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll.

Följdmotionen

2012/13:Ju5 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvisning med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förvar med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffrihetsundantaget under 24 § i lagen om särskild utlänningskontroll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biometrisk registrering av utvisningsdömda med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvisning med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska gälla på livstid.